

SHIFRA E NXËNËSIT

PROVIMI PROFESIONAL

JANAR 2017

GJUHË SHQIPE DHE LETËRSI

U D H Ë Z I M

KOHA PËR ZGJIDHJE TË TESTIT ËSHTË 150 MINUTA

Gjatë testit nuk lejohet përdorimi i pajisjeve elektronike.
Nxënësi/nxënësja nuk guxon në asnjë mënyrë ta zbulojë identitetin e vet në test ose t'i drejtohet vlerësuesit në mënyrë të drejtpërdrejtë.
Testi **DUHET** të zhvillohet me laps kimik i cili nuk mund të fshihet.

Testi përmban detyra në të cilat do të përgjigjeni në njërin prej këtyre mënyrave:

- duke rrethuar numrin para përgjigjes së saktë
- duke shkruar një përgjigje të shkurtër
- duke shkruar një përgjigje më të gjatë
- duke shkruar ese

Me testin ke marrë edhe **fletën e përgjigjeve** për detyrat me zgjedhje të shumëfishtë.

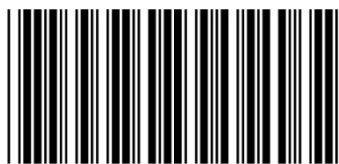
Nevojitet që në vendin përkatës me kujdes t'i përshkruash përgjigjet tua.

Detyra do të vlerësohet me (0) pikë nëse:

- është e pasaktë
- janë rrethuar më shumë përgjigje të ofruara
- është e palexueshme dhe e paqartë
- zgjidhja është shkruar me laps të thjeshtë

Nëse gabon vendos një vijë të kryqëzuar mbi të dhe zgjidhe përsëri. Kur ta përfundosh zgjidhjen e testit, kontrolloji edhe njëherë përgjigjet tuaja.

Me fat!

* A 7 4 8 2 6 *

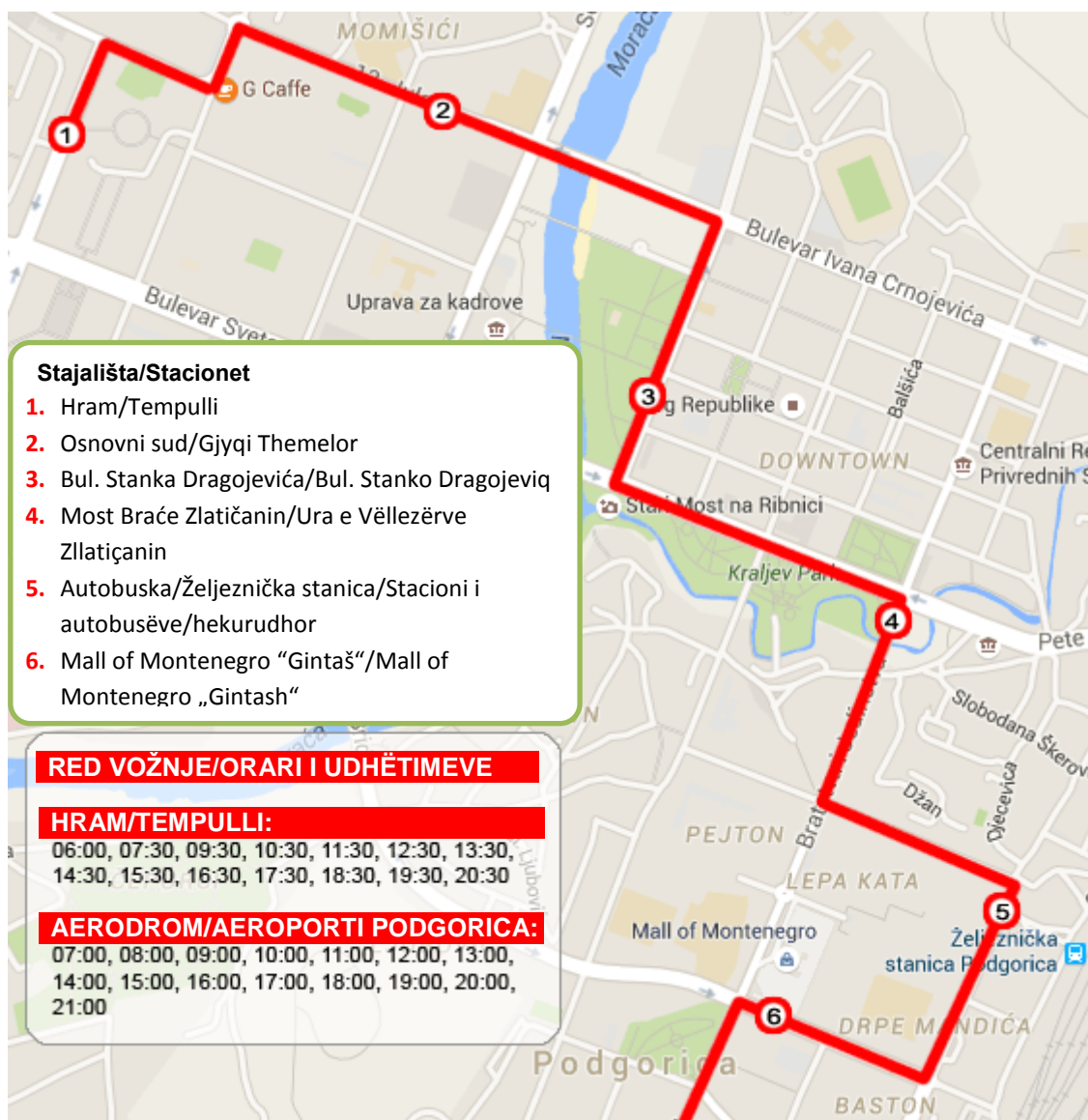
FAQE E ZBRAZËT

Duke shfrytëzuar tekstin **TRANSPORTI URBAN DERI TE AEROPORTI I PODGORICËS** përgjigju në pyetjet 1, 2, 3, 4 dhe 5.

TRANSPORTI URBAN DERI TE AEROPORTI I PODGORICËS

Stacioni i autobusit në aeroport ndodhet para terminalit të ndërtesës. "Çmimi i biletës në një drejtim është dy euro, dhe blihet në autobus", është kumtuar nga NP Aerodromet e Malit të Zi.

Autobusët janë të ulët dhe me rampa të përshtatshme për karrocën e fëmijëve dhe personat në karrocën e invalidëve.

(përgatitur sipas burimit CdM, botuar më 11 nëntor 2015)

1. Çfarë është paraqitur në figurë?

1. plani i qytetit
2. traseja e rrugës dhe orari i udhëtimeve
3. harta e trafikut të Malit të Zi

Rrethoje numrin para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen barte në fletën e përgjigjeve 1 pikë

2. Në sa ora niset autobusi i parë drejt Aeroportit Podgorica nga stacioni pranë Tempullit?

1 pikë

3. Çfarë është shënuar me numrin tre në hartë?

1. Stacioni Sheshi i Republikës
2. Stacioni Ura e Vjetër në Ribnicë
3. Stacioni Bulevardi Stanko Dragojeviq

Rrethoje numrin para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen barte në fletën e përgjigjeve 1 pikë

4. Nëse stacioni i nisjes është Aeroporti Podgorica, ku duhet pritur autobusin urban?

1 pikë

5. Cila është përparësia e autobusëve urban të cilët vozisin deri në aeroport?

1 pikë

SHKENCËTARËT E NJOHUR

Shkenca është një sistem njohurish për realitetin objektiv të cilën, me përdorimin e metodave përkatëse shkencore, e kanë sistematizua dhe argumentuar rreth 1500 njerëz të shquar nga e gjithë bota që me zbulimet dhe shpikjet e tyre dhanë një kontribut të rëndësishëm në zhvillimin e shkencës. Edhe sot janë të njohur anë e kënd botës shkencëtarët sikurse Amperi, Boreli, Bori, Laplasi (Franca), Bajes, Njutni, Hopkinsi, Woodsoni (Anglia), Ajnshtajni, Kepleri, Omi, Lajbnici (Gjermania) dhe të tjerët. Më tepër se 100 shkencëtarë kanë dhënë SHBAT-të, Italia rreth 100, Rusia rreth 80 emra të tillë.. Vend të rëndësishëm në shkencë zënë Polonia, Ukraina, Turqia, Greqia, Holanda, Hungaria dhe Austria të cilat i dhuruan shkencës rreth 30-50 shkencëtarë. Disa vende të tjera, edhe pse kanë numër më të vogël shkencëtarësh të njohur, dhanë një kontribut të madh të tilla janë: Irlanda me 20 shkencëtarë, Suedia me 12 sa ka dhënë edhe Spanja, pastaj vinë Norvegjia dhe Kina me nga 10 shkencëtarë, Kanada me 8 ...

Për disa shkencëtarë të rëndësishëm mësojmë vetëm nëpërmjet teksteve shkollore, ku jepen ligjet, teoremat, eksperimentet, pajisjet që ata kanë shpikur...Portrete e disa prej tyre mund t'i shohim në pullat postare sepse disa vende lëshojnë pulla postare me rastin e shënimeve të përvjetorëve të personaliteteve të shquara dhe të arriturave të tyre . Prandaj filatelistët kanë në dispozicion shumë tema të cilat lidhen me shkencëtarë dhe veprimtar të tjerë nga sferat e ndryshme të jetës, të cilët me punën dhe aktivitetet e veta kanë i kontribuar zhvillimit të shoqërisë njerëzore. Në pulla janë për shembull, Robert Koh ose Albert Ajnshtajn, veprat e të cilëve në fushën e gjetjes së barit mjekues kundër tuberkulozit, përkatësisht zbulimit të teorisë së relativitetit kanë lënë gjurmë të thellë në shoqërinë bashkëkohore.

Rëndësia e vitaminave

Shumicën e vitaminave i sintetizojnë bimët ashtu që ushqimi me prejardhje bimë është i domosdoshëm për zhvillimin normal dhe funksionimin e organizmit. Rolin vendimtar në zbulimin e vitaminave kanë pasur çrregullimet e sëmundjeve të cilat lindin si pasojë e mungesës së tyre në ushqim. Për sëmundjen e detarëve, skorbutit (sëmundje që shfaqet me dobësi trupore të përgjithshme dhe me rrjedhje gjaku sidomos nga mish i dhëmbëve, si pasojë e mungesës së vitaminave në ushqim), është ditur se është shkaktuar nga ushqimi i gjatë në të cilin mungonte gjella prej bimëve (më vonë është zbuluar se është në pyetje mungesa e vitaminës C). Kirurgu skocez Xhejms Lind në vitin 1749 ka zbuluar se limoni ndihmon në parandalimin e sëmundjes së skorbutit dhe e ka rekomanduar në Traktatin e vet për skorbutin si pemë që pengon paraqitjen e kësaj sëmundjeje. Viti 1912 ishte vendimtar për zbulimin e vitaminave. Këtë vit së pari shkencëtari Hopkins e ka dëshmuar që për rritjen normale dhe zhvillimin e shtazëve nevojitet prania e disa përbërësve shtesë, përveç materieve organike themelore (lipideve, sheqerit, proteinave). Të njëjtin vit për të parën herë e ka përdorur termin vitaminë Kazimir Frank, kur edhe e ka izoluar vitaminën e parë nga lëvozhgët e orizit. Sipas përbërjes kimike ky ishte amini i cili pengonte paraqitjen e sëmundjes beri-beri, përndryshe shumë sëmundje e përhapur ndër popullatë të Azisë ushqimi i të cilëve bazohet në orizin e qëruar. Franku këtë amin e quajti vitaminë (latinisht

vita-jeta). Termi ka mbetur në përdorim deri më sot edhe pse dihet se numri më i madh i vitaminave nuk i takon grupit të amineve.

Përgatitur sipas teksteve nga gazetat "Shekulli", 22.1.2008, "Politika", 13.9.2008 dhe sajtë www.bionet-skola.com)

6. Sa shkencëtarë kanë dhënë kontributin e vet për zhvillimin e shkencës në botë?

1 pikë

7. Rrethoje numrin para emrit të vendit që ka dhënë më tepër se 100 shkencëtarë dhe zgjidhjen barte në fletën e përgjigjeve.

1. SHBA
2. Italia
3. Rusia

1 pikë

8. Përse Robert Koh e ka merituar të gjendet në pullën postare?

1 pikë

9. A) Rrethoje numrin para shkencëtarit anglez që ka merita për zbulimin e vitaminës dhe zgjidhjen barte në fletën e përgjigjeve.

1. Hopkinsi
2. Lindi
3. Njutni
4. Woodsoni

1 pikë

B) Shpjegoje përgjigjen.

1 pikë

- 10.** Fjala vitaminë, siç e ka quajtur shkencëtari Frank aminin e izoluar nga gëzhutat e orizit, është krijuar nga fjala latine *vita*, që do të thotë jetë. Çka dëshirohet të theksohet me këtë term që është edhe sot në përdorim?

1 pikë

Pyetjet 11, 12, 13, 14 dhe 15 kanë të bëjnë me *Martesa e Halilit*.

- 11.** A) Cilit cikël i përket kënga *Martesa e Halilit*?

1 pikë

B) *Martesa e Halilit* është kënduar me vargun:

1. tetërokësh
2. nëntërokësh
3. dhjetërokësh

Rrethoje numrin para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen barte në fletën e përgjigjeve 1 pikë

- 12.** Ngjarjet në këto këngë paraqiten të:

1. hiperbolizuara
2. ndërlikuara
3. zvogëluara

Rrethoje numrin para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen barte në fletën e përgjigjeve 1 pikë

- 13.** Shkruaji emrat e tre personazheve më të njohur të kësaj kënge.

1 pikë

14. Kujt i këndohet në këto këngë pjesë e të cilës është edhe *Martesa e Halilit*?

1 pikë

15. Përse ky cikël merr formën e këngëve legjendare?

1 pikë

16. Nga fjalia e dhënë përshkruaje fjalinë e nënrenditur kohore.
Ndërsa po i mbante sytë mbyllur, ajo dëgjoi një zë të vrazhdë, që po fliste plot ëmbëlsi.

1 pikë

17. Në cilën mënyrë është folja e nënvizuar në fjalinë: *Edhe shtatit trim i paska dhanun?*

1. lidhore
2. dëftore
3. habitore
4. dëshirore

Rrethoje numrin para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen barte në fletën e përgjigjeve 1 pikë

18. A) Përshkruaje kohën e tashme të foljes nga vargjet:

Mblidhen shokët mbrëmanet
në katund në vatëret,
Unë i lash si ëndërrëz.

1 pikë

B) Koha e tashme e kësaj foljeje në kontekstin e përdorur shpreh një:

1. veprim në vazhdimësi
2. veprim të përfunduar
3. veprim të papërfunduar

Rrethoje numrin para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen barte në fletën e përgjigjeve 1 pikë

19. Qyteti im nuk ka parkingje të mjaftueshme.

Cili ndryshim tingullor është zhvilluar në fjalën e nënvizuar?

1 pikë

20. A) Qielli është më i qetë, më i heshtur e nëpër të lundrojnë re të praruara.

Nga fjalia përshkruaji mbiemrat e shkallës krahasore.

1 pikë

B) Mbiemrat e shkallës krahasore shkruaji në shkallën sipërore.

1 pikë

21. A) Amaranta nuk doli nga dhoma e gjumit.

Në cilën rasë janë emrat e nënvizuar?

Amaranta - _____

dhoma - _____

gjumit - _____

1 pikë

B) Shumica e shkrimtarëve tanë shkruan për atdheun tonë.

Në cilën rasë janë përemrat e nënvizuar?

1 pikë

22. Nënvizoji tri konstatime që kanë të bëjnë me letërsinë gojore.

1. sinkretizmi
2. krijimi individual
3. epiteti i ngulitur
4. gjinia dramatike e diferencuar
5. fillimi dhe përfundimi stereotip

1 pikë

Lexoji disa nga vargjet e poemës “Andrra e jetës”, përkatësisht të vjershës “Lokja” e Ndre Mjedës pastaj zhvilloji detyrat 23, 24, 25, 26 dhe 27.

LOKJA

E n'balkue mbaruene lulet:
Shurdha a vendi e shpia tytë,
Jo, me Lokën një e dytë
Nëpër shpi ma nuk e gjet.

Vetun zbardh e vetun erret
Me kry n'hi e shuemja plakë;
Nji dorë krande me i ba flakë
Përmbi vatër kush s'ia qet.

E disprueme me vetvedi
Që nuk bani kurrë një djalë:
Sot e reja i kish dalë
Bashkë me dritë për dru në shpat

...

23. Në vargjet e veçuara, ashtu si edhe në tërë këngën në përgjithësi, Mjeda flet për:

1. vetminë dhe ftohtësinë që shkakton dimri
2. vetminë e paqetësueshme të një femre
3. vazhdimësinë e pandalshme të jetës

Rrethoje numrin para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen barte në fletën e përgjigjeve 1 pikë

24. Si quhet vargu me të cilin janë shkruar këto vargje?

1 pikë

25. Çfarë simbolizon Lokja në këtë këngë?

1 pikë

26. Shkruaje domethënien e fjalëve të veçuara nga fragmenti:

Shurdh a vendi - _____

tytë - _____

e reja - _____

2 pikë

27. Me kry n' hi e shuemja plakë;

Cili do të ishte sinonimi i fjalës së nënvizuar dhe çfarë ngarkese emocionale mbart ajo?

e shuemja - _____

2 pikë

28. Në bazë të fragmentit shkruaje titullin e veprës letrare dhe emrin dhe mbiemrin e autorit të saj.

1. Mora një telegram nga azili: “Nëna vdiq. Varrimi nesër. Ngushëllime të singerta”. Kjo s’do të thotë asgjë. Ndoshta ka ndodhur dje. Azili i pleqve ndodhet në Marengo, tetëdhjetë kilometra larg Algjerit.
-

2. Ai pranë dritares
nuk jam unë
është jot ëmë
që të kërkon në turmë
-

3. Nëpër shesh’ e nër bregore, janë përhapur shqerrat,
E kecërit nëpër rripa, dhe në gjethet e në ferrat;
Sa me vrap e me gas bredhin, edhe lozin shoku me shok,
Aty përhapenë me nxit, aty mblidhenë prapë tok,
-

3 pikë

29. Shkruaje personazhin i cili i thotë këto vargje në veprën “Juda Makabe”.

1. A krejt, thue, t’hiku ushtria?
-

2. Po krejt. Nja pesëqind vetë
Ma tepër nuk m’kanë mbete.

-
3. Njimend, si thue, Zotni,
A e shkrefim luftën sot?
Po mbledhimdo ushtri tjera,
E, mbas t'jem' forcue,
M'anmik prap kem' me u lshue
Me ndihmë të madhit Zot.
-

3 pikë

30. Shkruaje një lajm gazetaresk duke shfrytëzuar të dhënat e ofruara. Lajmi duhet të titullohet.

- Lediona Ujkashi është anëtare e Shoqatës “Piktorët e Rinj”
- Ekspozitat e deritashme dhe mirënjohjet: pjesëmarrja në Festivalin “Takimet nën Ullirin e Vjetër” në Tivar; Ekspozita e punimeve të fëmijëve të Podgoricës e organizuar me rastin e Ditës së Turizmit; Pjesëmarrja në Festivalin e Humorit, Satirës dhe Karikaturës në Nikshiq (shpërblimi i parë)
- Ekspozita e pavarur e pikturave dhe karikaturave të Lediona Ujkashit, nxënëses së vitit të IV të Shkollës së Mesme “Vëllazërim Bashkimi” në Ulqin
- Ekspozitën do ta hap kritiku artit Qazim Muja
- Ekspozita do të hapet në QKI Malësia në Tuz më 24 maj 2017 në orën 20
- Ekspozita është organizuar në kuadër të Ditës Ndërkombëtare të Humorit

10 pikë

1.	☐	☐	☐	☐						
2.	☐	☐	☐	☐						
3.	☐	☐	☐	☐						
4.	☐	☐	☐	☐						
5.	☐	☐	☐	☐						
6.	☐	☐	☐	☐						
7.	☐	☐	☐	☐						
8.	☐	☐	☐	☐						
9.	☐	☐	☐	☐						
10.	☐	☐	☐	☐						
11.	☐	☐	☐	☐						
12.	☐	☐	☐	☐						
13.	☐	☐	☐	☐						
14.	☐	☐	☐	☐						
15.	☐	☐	☐	☐						
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

1.	☐	☐	☐	☐
2.	☐	☐	☐	☐
3.	☐	☐	☐	☐
4.	☐	☐	☐	☐
5.	☐	☐	☐	☐
6.	☐	☐	☐	☐
7.	☐	☐	☐	☐
8.	☐	☐	☐	☐
9.	☐	☐	☐	☐
10.	☐	☐	☐	☐
11.	☐	☐	☐	☐
12.	☐	☐	☐	☐
13.	☐	☐	☐	☐
14.	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐

1.	☐	☐	☐	☐						
2.	☐	☐	☐	☐						
3.	☐	☐	☐	☐						
4.	☐	☐	☐	☐						
5.	☐	☐	☐	☐						
6.	☐	☐	☐	☐						
7.	☐	☐	☐	☐						
8.	☐	☐	☐	☐						
9.	☐	☐	☐	☐						
10.	☐	☐	☐	☐						
11.	☐	☐	☐	☐						
12.	☐	☐	☐	☐						
13.	☐	☐	☐	☐						
14.	☐	☐	☐	☐						
15.	☐	☐	☐	☐						
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9